

СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ ЕФЕКТИВНОГО ГОСПОДАРЮВАННЯ В АГРАРНІЙ СФЕРІ ЗА УМОВ МІЖНАРОДНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Анотація. У статті досліджено теоретичні положення і узагальнено практичні пропозиції щодо обґрунтування стратегічних пріоритетів ефективного господарювання в аграрній сфері за умов міжнародної інтеграції

Ключові слова: міжнародні відносини, глобалізація, стратегія, міжнародна інтеграція, аграрна економіка

Вступ. Здобуття Україною державної незалежності, потреба в її геоекономічному самовизначенні у світовому економічному просторі й інтеграція як самостійного суб'єкта зовнішньої та зовнішньоекономічної діяльності в системі міжнародних відносин зумовили необхідність створення й реалізації в державі нової зовнішньоекономічної політики. Посилення глобалізаційних процесів у світі підвищує значення розвитку зовнішньоекономічних відносин України, її участі в міжнародному поділі праці, фінансах, науково-технічному співробітництві, тощо. Водночас зовнішньоекономічна політика є засобом подолання кризових явищ в економіці України, відкриваючи доступ вітчизняній продукції на світові ринки й забезпечуючи надходження відповідних товарів і послуг до економіки України з інших країн світу.

Сучасною економічною наукою глобалізація трактується як процес інтеграції світової економіки, взаємозв'язки і взаємодія економічних систем у масштабах держав і регіонів, переплетіння їх господарського життя [1]. Процес державотворення в Україні збігається з її поступовим входженням до світового співтовариства і пошуками місця в сучасному світі, розвиток якого все більше детермінують чинники глобалізації. Характерно, що в цей процес, втягнені країни з різним рівнем економічного, політичного і культурного розвитку. Глобалізація світогосподарських зв'язків носить об'єктивний характер і, з огляду перспектив розвитку кожної країни, питання про необхідність її виходу

на зовнішні ринки залишається актуальним як у теоретичному, так і в практичному плані.

Визначення стратегічних пріоритетів та розробка стратегії є обов'язковим інструментарієм, що використовується для управління країною, регіоном, галуззю, підприємством тощо. Як відомо, однією із стратегічних галузей є сільське господарство, яке виступає гарантом продовольчої безпеки країни, що й визначає необхідність встановлення стратегічних пріоритетів ефективного господарювання в ній.

Постановка проблеми. Метою статті є необхідність дослідження теоретичних положень і практичних пропозицій щодо обґрунтування стратегічних пріоритетів ефективного господарювання в аграрній сфері за умов міжнародної інтеграції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемі стратегічного розвитку сільського господарства України присвячені праці багатьох науковців, зокрема: Ю. Губені, О. Єрмакова, Я. Жаліло, І. Кириленка, П. Саблука та інших. Проте в умовах сьогодення залишається багато невизначених питань щодо стратегічних пріоритетів ефективного господарювання в аграрній сфері та необхідності виходу на зовнішні ринки.

Виклад основного матеріалу. Реалії глобалізації, з якими зіштовхується будь-яка національна економіка, змушують кожну з них шукати своє «природне» місце в системі міжнародних відносин. Поки вибір напряму ефективного розвитку зовнішньоекономічних зв'язків обмежений двома альтернативами: будувати зовнішньоекономічні зв'язки на основі поетапного вбудовування національного відтворювального комплексу в інтернаціональні відтворювальні системи іноземних держав, а потім поетапно просуватися до кожної з них або самостійно створювати інтернаціоналізовані відтворювальні системи, розширюючи тим самим економічні границі держави й одержуючи можливість самостійного формування стратегії розвитку [1].

Для України, з урахуванням обмеженості ресурсів для розвитку власного фінансового режиму і гострої потреби в цьому, другий варіант кращий. Основа

для його реалізації – транснаціоналізовані структури, яким повинні бути делеговані повноваження представляти національні інтереси в глобальному просторі. Україна має всі можливості, що б використати глобалізацію на свою користь, але цьому заважають низка об'єктивних й суб'єктивних факторів, які гальмують процес інтеграції до світового простору, а саме: певна політична нестабільність, відсутність чіткої економічної політики, непослідовність у проведенні реформ; велика корумпованість владних структур різних рівнів; обмеженість внутрішнього ринку, пов'язана з вкрай низькою купівельною спроможністю населення; скорочення виробничого споживання за рахунок різкого падіння виробництва; значний відтік капіталу, обумовлений, з одного боку, кримінальним його характером, а з іншого – невірою більшої частини вітчизняних бізнесменів у сталість економічних перетворень, а також нелегких умов легального ведення бізнесу; відокремленість від участі у найперспективніших програмах виробництва нових виробів на міждержавній основі; недостатній розвиток фінансової, технічної, інформаційної та іншої інфраструктури [2].

Наразі вітчизняну економіку важко адаптувати до тенденцій та закономірностей світового господарства, через:

- по-перше, недосконалу структуру експортно-імпортних потоків, оскільки в експорті переважає сировинна група товарів, а в імпорті – кінцева продукція споживчого призначення, що не є економічно виправданим;
- по-друге, невизначеність і непослідовність законодавства щодо регулювання зовнішньоекономічної діяльності;
- по-третє, високі податки на експортну продукцію з огляду на кон'юнктуру світових ринків щодо окремих видів продукції.

Разом з тим, Україна як цілісна соціально-економічна система має потенційні можливості, достатні для активного входження в глобальну систему світового господарства: високий рівень кваліфікації кадрів поряд із низькою заробітною платою; наявність технологічно передових секторів промисловості, здатних до швидкого освоєння нових видів продукції; значний сировинний

потенціал; наявність виробничої бази (будинки, інфраструктура тощо), яка на сьогодні практично простоює, або використовується недостатньо і без значних обсягів інвестування може бути швидко пристосована до нового виробничого процесу; вигідне географічне положення, розвинена мережа залізниць, водних і повітряних трас, трубопроводів, енергопостачання.

Зазначимо, що блискуча зовнішньоекономічна політика, як правило, не може реалізуватися на тлі тьмяної внутрішньої економічної політики. Адже за претензіями держави, які мають формалізувати національну могутність на міжнародній арені, повинен стояти раціональний розрахунок на основі всіх наявних ресурсів та усвідомлених актуальних суспільних потреб. Головний чинник економічної інтеграції як в регіональному, так і на глобальному рівнях, яким є безпосередньо економіка і тісно пов'язані з нею соціальна сфера, в нашій країні досі слабкі [1].

Внаслідок технологічної відсталості та нераціональної організації реформованого за неоліберальною моделлю аграрного сектору сьогодні не в змозі забезпечити своє населення доступною за ціною і достатньою за стандартними нормами харчовою продукцією. Виробництво сільськогосподарської продукції на душу населення скорочується, до того ж на внутрішньому ринку відбувається виштовхування вітчизняної продукції імпортною внаслідок її більш високої конкурентоспроможності, досягнутої за рахунок використання більш передових, ніж в Україні, технологій.

Тому, головними стратегічними пріоритетами ефективного господарювання в аграрній сфері є визначення нових шляхів формування стратегічних напрямів забезпечення продовольчої проблеми країни [3]. Задля цього було розроблено проект Загальнодержавної комплексної програми підтримки та розвитку українського села «Добробут через аграрний розвиток» (ДАР), який спрямовано на створення високопродуктивної, конкурентної, бездотаційної агропромислової сфери, що забезпечить Україні належне місце у світовому розподілі праці, стане важливим аргументом при входженні нашої країни до світових інтеграційних структур [4]. Розробники програми вбачали

подальший розвиток економіки України не можливим без пріоритетного розвитку галузей сільського господарства. Головними завданнями програми є встановлення стратегічних пріоритетів ефективного господарювання та забезпечення розвитку потужної аграрної сфери економіки України, що спонукає до розвитку інших галузей та економіки держави в цілому, забезпечить можливість виходу держави на міжнародні ринки.

Також свою вагому нішу у процесі встановлення стратегічних пріоритетів ефективного господарювання в аграрній сфері зайняла Державна цільова програма розвитку українського села на період до 2015 р. Головною метою програми щодо аграрної сфери є забезпечення життєздатності сільського господарства, його конкурентоспроможності на внутрішньому і зовнішньому ринку, гарантування продовольчої безпеки країни [5].

Відмітимо, що стратегічні пріоритети ефективного господарювання в аграрній сфері поділяють на три групи:

1) соціально-економічні – удосконалення механізму державного регулювання, застосування ефективних форм державної підтримки, розвиток продовольчих ринків, забезпечення раціонального використання експортного потенціалу АПК;

2) організаційно-виробничі – забезпечення сільськогосподарського виробництва компетентними кадрами, формування структурних об'єднань (спеціалізованих агломерацій) для виробництва окремих видів сільськогосподарської продукції, інноваційно-інвестиційний розвиток, ефективне та екологічно безпечне використання сільськогосподарських угідь та ресурсів водного й повітряного басейнів;

3) техніко-технологічні – комплексне обслуговування та розвиток агроконсалтингу, надійне матеріально-технічне забезпечення, організація повноцінної ринкової інфраструктури [6].

На жаль сучасні досягнення України в міжнародному вимірі конкурентоздатності економіки, рівня розвитку і особливо ефективності функціонування національної інноваційної системи є недостатніми для

забезпечення сталого розвитку вітчизняної економіки, гарантованої національної безпеки, виходу в найближчій перспективі за рахунок економічного зростання на європейські стандарти життя українських громадян.

Висновки. Таким чином, реалізація стратегічних пріоритетів ефективного господарювання в аграрній сфері України дасть можливість сільському господарству країни розвиватися на якісно новій інноваційно-технологічній основі, забезпечить не лише стабільну економічну та соціальну ситуацію в суспільстві, а й продовольчу безпеку держави, сприятиме зміцненню експортного потенціалу агропромислового комплексу.

Для успішної реалізації завдань зовнішньоекономічної інтеграції України необхідне поступове впровадження на практиці національної інтеграційної програми, спрямованої на консолідацію ресурсів нації і вихід національних відтворювальних циклів на міжнародний рівень, у тому числі через поетапну реалізацію ефективної державної інформаційної політики.

Література

1. Чувардинський О. Г. Зовнішня політика України в умовах світової економічної інтеграції й глобалізації / Чувардинський О. Г. // Економіка та держава. – 2006. – № 2. – С. 36–39.
2. Юхименко В. Україна в глобальних інтеграційних процесах / Юхименко В. // Вісник КНТЕУ. – 2007. – № 3. – С.16–25.
3. Конгрес вчених економістів-аграрників. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.iae.com.ua/congress>.
4. Загальнодержавна комплексна програма підтримки та розвитку українського села «Добробут через аграрний розвиток». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.agrichamber.org.ua/?page=dar>.
5. Державна цільова програма розвитку українського села на період до 2015 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/page/?3800>.

6. Федуняк Т. В. Теоретико-методологічні аспекти визначення стратегічних пріоритетів ефективного господарювання в аграрній сфері / Федуняк Т. В. // Інноваційна економіка. – 2012. – № 4. – С. 94–98.

Аннотація. В статті досліджені теоретичні положення і обобщені практичні пропозиції щодо обґрунтування стратегічних пріоритетів ефективного ведення господарства в аграрній сфері при умовах міжнародної інтеграції

Ключеві слова: міжнародні відносини, глобалізація, стратегія, міжнародна інтеграція, аграрна економіка

Summary. In the article investigational theoretical positions and generalized practical suggestions in relation to the ground of strategic priorities of effective menage in an agrarian sphere at the terms of international integration

Keywords: international relations, globalization, strategy, international integration, agrarian economy

УДК 338.45:663/664

Кучеренко Р. А.,
здобувач,

Національний університет біоресурсів і природокористування України

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ У КОНТЕКСТІ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Анотація. У статті розглянуто проблему забезпечення вітчизняною харчовою промисловістю продовольчої безпеки країни. Здійснено порівняння індексів виробництва у промисловості та у харчовій галузі, визначено питому вагу харчової галузі у структурі виробництва України у регіональному розрізі, проаналізовано динаміку витрат домогосподарств, визначено співвідношення фактичного споживання продуктів харчування відповідним нормам. Здійснено висновки про здатність харчової промисловості забезпечувати продовольчу безпеку.

Ключові слова. Продовольча безпека, харчова промисловість, норми споживання, індикатори продовольчої безпеки.

Постановка проблеми. Актуальність даної проблеми зумовлена тим, що ситуація на світовому продовольчому ринку особливо останніми роками продовжує загострюватися. Минулого 2011 року людство перетнуло позначку у 7 млрд. населення. Ця ситуація відбувається на тлі подальшої лібералізації зовнішньоторговельних відносин, зростання як вітчизняних, так і світових цін на продукти харчування. У таких умовах першочерговими вимогами для